

**ЩОДО ФОРМУЛЮВАННЯ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ
У ДИСЕРТАЦІЯХ ІЗ ПРАВОВИХ НАУК: РЕКОМЕНДОВАНІ
МОВНІ КОНСТРУКЦІЇ ТА ПОМИЛКИ**

Євтєєва Дарина Петрівна

кандидат юридичних наук,

старший дослідник,

заступник директора з наукової роботи,

*Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені
академіка В. В. Сташица Національної академії правових наук України
м. Харків, Україна*

Лапкін Андрій Васильович

доктор юридичних наук, доцент,

доцент кафедри кримінальної юстиції,

*Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
м. Харків, Україна*

Правильне формулювання наукових результатів у дисертаційних роботах є одним із важливих критеріїв якості дослідження. Вираження напрацьованих здобутків у коротких формулюваннях категорій «уперше», «вдосконалено» чи «набуло подальшого розвитку» дозволяє презентувати авторів своє дослідження та створити в читачів (науковців, практиків та інших зацікавлених осіб) уявлення про його суть, дає їм підстави робити первинні висновки щодо цінності роботи, а також можливості подальшого її використання, зокрема й впровадження у практичну площину. Це обумовлює надзвичайно важливе значення форми відображення наукових результатів та велику увагу, яку належить приділяти їх висвітленню.

Наявний в авторів цього матеріалу досвід із написання й рецензування наукових робіт, участі у спеціалізованих вчених радах, а також проведений аналіз низки дисертацій із наук кримінально-правового циклу дозволили визначити перелік мовних конструкцій, які доцільно використовувати при формулюванні наукових результатів, множинність типових помилок при їх формулюванні, а також виписати чек-лист із конкретними прикладами того, як не варто відображати наукові результати в дослідженнях.

1. Мовні конструкції, які доцільно використовувати при формулюванні наукових результатів.

При формулюванні таких наукових результатів, що отримані *вперше*, слід використовувати безособові дієслова доконаного виду (які відповідають на питання *що зроблено?*), зокрема:

- *визначено* ... (поняття / ознаки тощо);
- *виявлено* / *з'ясовано* / *установлено* (тенденції / закономірності тощо);
- *на підставі аналізу*...*сформульовано* (критерії / поняття / правила / пропозиції тощо)
- *здійснено* / *проведено* (класифікацію, узагальнення тощо);
- *запропоновано* (внести зміни до законодавства тощо);
- *доведено* ... / *обгрунтовано* ... / *аргументовано* ...

При формулюванні таких наукових результатів, що є *удосконаленими* або *набули подальшого розвитку*, можуть бути використані іменники, зокрема:

- *положення щодо*...;
- *судження про*...;
- *механізм*...;
- *критерії*...;
- *ознаки*...;
- *наукове знання про*...

2. Типові помилки при формулюванні наукових результатів:

- а) вихід наукових результатів за межі дослідження;
- б) невідповідність отриманих наукових результатів поставленим в роботі меті або завданням;
- в) опис процесу отримання наукової новизни, а не її змістовне вираження;
- г) узагальнене формулювання результатів без конкретизації їх змісту;
- д) дроблення результатів наукового дослідження;
- е) переобтяження наукового результату спеціальними термінами;
- є) віднесення до категорії «вперше» сформульованого визначення поняття, яке уже визначалося іншими дослідниками.

3. Чек-лист: як не слід відображати наукові результати.

Вбачається, що дотримання наведених вище порад та уникнення помилок при формулюванні наукових результатів сприятиме посиленню якості правничих досліджень та збільшенню можливостей щодо їх впровадження

№	<i>Формулювання</i>	<i>Коментар</i>
	продемонстровано.../закцентовано увагу.../наголошено на... / констатовано...	зазначені відмова не відображають наукового внеску автора
	<ul style="list-style-type: none"> • з'ясовано зміни в законодавстві щодо питання А; • направлено запити до органів влади щодо... 	положення не містять нового наукового знання
	вивчено матеріали ... кримінальних проваджень / здійснено опитування ... респондентів щодо питань ...	положення не містять нового наукового знання (відображено процес дослідження, а не науковий результат)
	<ul style="list-style-type: none"> • доведено, що Конституція має вичерпуючу юридичну силу, ніж Кримінальний процесуальний кодекс України; • встановлено, що незаконне виготовлення наркотичних речовин може відбуватися як із метою збуту, так і без мети збуту; • з'ясовано, що ратифікована Верховною Радою України конвенція А є джерелом права; • обгрунтовано, що права і свободи людини і громадянина, закріплені Конституцією України, не є вичерпними; • доведено, що важливою складовою безпеки кожної держави є енергетична безпека і в подальшому ця теза може набувати нових підтверджень; • встановлено, що норма за ст. 364 КК України, яка передбачає відповідальність за зловживання службовими повноваженнями, є загальною щодо низки інших норм КК України, в яких встановлено відповідальність за спеціальні види зловживання повноваженнями (статті 132, 145, ч. 2 ст. 149, ст. 154, ч. 3 ст. 157, ч. 4 ст. 157, ст. 173, ч. 2 ст. 191 КК та ін.). 	положення не містять нового наукового знання, оскільки є загальновідомими, самоочевидними або такими, що передбачені чи впливають із нормативних актів
	встановлено, що сьогодні перед Україною постоє завдання жити заходів для ...	загальна фраза, яка не містить нового наукового знання
	встановлено, що поняття А до сих пір не має визначеності у розумінні його сутності та основних ознак	немає приросту наукового знання
	досліджено / вивчено / проаналізовано (питання / чинники / поняття / явище...)	описано процес, а не результат. Але можливо, наприклад, так: на підставі дослідження (аналізу) А сформульовано В
	<ul style="list-style-type: none"> • виявлені особливості жертви правопорушень у сфері А; • класифіковано поняття В; • виявлені ключові проблеми правового регулювання явища С. 	узгальнене формулювання результатів без конкретизації їх змісту
	<ul style="list-style-type: none"> • доведена необхідність застосування комплексного підходу при дослідженні питань...; • визначено методологію дослідження... 	положення стосуються методології дослідження та не мають самостійної наукової цінності
	<ul style="list-style-type: none"> • здійснена оцінка стану наукової розробки проблеми А; • встановлено, що основною проблемою при вивченні А є проблема В; 	положення не мають самостійної наукової цінності
	удосконалено судову практику щодо...	некоректність твердження (науковець не є суб'єктом удосконалення судової практики)
	набула подальшого розвитку законодавча регламентація...	некоректність твердження (науковець не є суб'єктом законодавчого процесу)
	встановлені міжнародні стандарти...	некоректність твердження (міжнародні стандарти встановлює не науковець, а міжнародне співтовариство). Але можливо, наприклад, так: виокремлені міжнародні стандарти...;
	запроваджено наукову течію / науковий напрям / наукову школу...	перебільшення внеску автора
	висловлено революційну думку / фундаментальну ідею...	перебільшення значення наукового результату, отриманого автором
	зроблена спроба (визначити / встановити ознаки / класифікувати поняття ...)	необгрунтоване заниження значущості власного наукового здобутку